

โรงเรียนกฎหมาย

กรมพระสุรัสวดีหรือตึกสี่สตี

ศาลอาญาสร้างขึ้นใหม่บนที่ดินเดิมของตึกสี่สตี

การสถาปนาโรงเรียนกฎหมายเกิดขึ้นเนื่องมาจากความต้องการที่จะยกเลิกศาลกงสุลและขจัดสิทธิสภาพนอกอาณาเขต เพื่อให้ประเทศไทยได้มีเอกราชทางการศาลอย่างแท้จริง การปฏิรูประบบกฎหมายและการศาลจะสัมฤทธิ์ผลได้ก็ด้วยการสร้างกำลังของคนรุ่นใหม่ที่เป็นนักกฎหมายไทยซึ่งมีความรู้ด้านกฎหมายแบบประเทศทางแถบตะวันตก และมีความรู้ความเข้าใจในระบบกฎหมายและการศาลที่สอดคล้องกับความเป็นประเทศไทยด้วย เพื่อปฏิบัติหน้าที่ผู้พิพากษาในระบบการศาลแบบใหม่ ดังนั้น เมื่อนายโรแลง ยัคแมงส์ (Rolin Jaquemyns) หรือเจ้าพระยาอภัยราชาสยามานุกุลกิจที่ปรึกษาราชการแผ่นดิน ได้ถวายความเห็นต่อพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ให้ปลุกฝังวิชากฎหมายเพื่อทำระบบกฎหมายและจัดการศาลยุติธรรมให้ดีขึ้น พระองค์ได้มีกระแสพระราชดำรัสในเรื่องนี้กับขุนหลวงพระยาไกรสี (เปล่ง เภวาระ) เมื่อปลายปี พ.ศ. ๒๔๓๘ ขุนหลวงพระยาไกรสีได้กราบบังคมทูลว่า จำเป็นต้องจัดตั้งโรงเรียนกฎหมายและได้ร่างพระราชบัญญัติจัดการเรียนกฎหมายขึ้นทุกเกล้าฯ ถวาย แต่ก็ยังมีได้สถาปนาขึ้นจนกระทั่งพระเจ้า

โรงเรียนกฎหมาย (ห้างแบทแมนเก่า)

ลูกยาเธอ พระองค์เจ้ารพีพัฒนศักดิ์ ทรงดำรงตำแหน่งเสนาบดีกระทรวงยุติธรรม เมื่อ พ.ศ. ๒๔๓๙ โรงเรียนกฎหมายจึงถือกำเนิดขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๐ โดยได้รับแนวคิดจากเจ้าพระยาอภัยราชาสยามานุกุลกิจอยู่ด้วยไม่น้อย เมื่อทรงจัดตั้งโรงเรียนกฎหมายขึ้นเป็นครั้งแรกยังมีได้เป็นโรงเรียนหลวง แต่มีฐานะที่เรียกว่า **กิ่งราชการ** ในตอนแรกพระองค์เจ้ารพีพัฒนศักดิ์ ทรงสอนด้วยพระองค์เองเป็นประจำหลังเวลาเสวยพระกระยาหารกลางวัน ณ ห้องเสวย ซึ่งอยู่ติดกับห้องเสนาบดีกระทรวงยุติธรรม อาคารศาลสถิตยยุติธรรม ชั้น ๒ ต่อมาเมื่อมีนักเรียนเพิ่มจำนวนมากขึ้น จึงย้ายไปเรียนที่ตึกสี่ตี่หลังกลาง ต่อมาตึกสี่ตี่ถูกรื้อเพื่อสร้างอาคารศาลอาญาหลังใหม่ ระหว่างการก่อสร้าง จึงได้ย้ายมาอาศัยเรียนที่ถาวรวัตถุหน้าวัดมหาธาตุ แล้วย้ายไปสอนที่เรือนไม้ ซึ่งอยู่ระหว่างศาลสถิตยยุติธรรมกับตึกสี่ตี่ หลังจากนั้นโรงเรียนกฎหมาย จึงได้ย้ายมาอยู่ที่อาคารศาลอาญาหลังใหม่ และเมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๙ โรงเรียนกฎหมายได้ย้ายมาอยู่ที่ห้างแบทแมนเก่า เยื้องสะพานผ่านพิภพลีลา มีขุนหลวงพระยาไกรดี พระเจ้าน้องยาเธอ กรมหลวงพิชิตปรีชากร และอีกหลายท่าน ได้มาช่วยสอน ในตอนแรกนักเรียนกฎหมายจะเป็นผู้พิพากษาทั้งเก่าและใหม่ รวมทั้งนักเรียนที่ประสงค์จะมีอาชีพเป็นผู้พิพากษาในอนาคต การเรียนการสอน

ในโรงเรียนกฎหมายสมัยนั้น ถือตามระบบกฎหมายอังกฤษใช้หลักสูตรและตำรา
กฎหมายอังกฤษเป็นส่วนใหญ่ ส่วนตำรากฎหมายไทยใช้กฎหมายตราสามดวง
ฉบับที่พระองค์เจ้ารพีพัฒนศักดิ์ทรงจัดพิมพ์ขึ้น หรือที่เรียกว่า **กฎหมายราชบุรี**
ผู้สอบไล่ได้ของโรงเรียนกฎหมายทุกคนกระทรวงยุติธรรมจะรับไว้ทำงาน
ในตำแหน่งผู้พิพากษาของระบบการศาลแบบใหม่ และได้ชื่อว่าเป็นเนติบัณฑิต
โดยได้รับประกาศนียบัตรประทับตราจันทรมณฑล ในปีปลายปี พ.ศ. ๒๔๕๐
ได้ทรงเปิดให้มีการสอบไล่เป็นเนติบัณฑิต สถานที่สอบไล่ใช้ศาลาการเปรียญใหญ่
ของวัดมหาธาตุ มีผู้สำเร็จการศึกษาได้เป็นเนติบัณฑิตรุ่นแรกรวม ๙ ท่าน
เจ้าพระยามหิธร (ลออ ไกรฤกษ์) ได้รับการยกย่องว่าเป็นเนติบัณฑิตคนแรก
และในปี พ.ศ. ๒๔๗๓ ได้มีเนติบัณฑิตหญิงคนแรกของประเทศไทย คือ
คุณหญิงแรม พรหมโบล ต่อมาในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว
ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ยกฐานะโรงเรียนกฎหมายขึ้นเป็นโรงเรียนหลวง
ในสังกัดกระทรวงยุติธรรม โดยมีเสนาบดีกระทรวงยุติธรรมเป็นผู้รับผิดชอบ
และจัดการในโรงเรียนกฎหมาย และได้มีการจัดตั้งสถานศึกษาขึ้นเพื่อจัดระเบียบ
และวางหลักสูตรการเรียนการสอนของโรงเรียนกฎหมาย ดังนั้น จึงถือว่าการ
สถาปนาโรงเรียนกฎหมายขึ้น จึงเป็นการวางรากฐานทางการศึกษา
วิชานิติศาสตร์ในประเทศไทยให้เป็นปึกแผ่นเจริญก้าวหน้าสืบมาจนถึงทุกวันนี้